

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан соціально-гуманітарного
факультету
Оксана ГОМОТЮК
«30» серпня 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
«30» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА»

ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань 06 Журналістика
спеціальність 061 Журналістика
освітньо-професійна програма «Правова журналістика»

Кафедра цивільного права і процесу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Семін.	ІРС	СРС	Тренінг	Разом	Екзамен, залік
Денна	1	1	32	30	4	46	8	120	Екзамен, 1

30.08.2024

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 06 Журналістика спеціальності 061 Журналістика, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 11 від 26.06.2024 р.).

Робочу програму склала професор кафедри, д. ю. н. професор Валентина СЛОМА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри цивільного права і процесу, протокол № 1 від 27.08.2024 р.

Завідувач кафедри
д. ю. н., професор

Ірина ЛУКАСЕВИЧ-КРУТНИК

Розглянуто та схвалено ГЗС із журналістики, протокол № 2 від 30 серпня 2024 р.

Керівник ГЗС, к. н. соц. ком.

Людмила КОМІНЬЯРСЬКА

Гарант ОП, к. н. соц. ком.

Людмила КОМІНЬЯРСЬКА

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА»**

1. Опис дисципліни

Дисципліна «Основи правознавства»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 06 Журналістика	Статус дисципліни: обов'язкова Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність 061 Журналістика	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> Семестр: <i>Денна – 1</i>
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма: «Правова журналістика»	Лекції: <i>Денна – 32 год.</i> Семінарські заняття: <i>Денна – 30 год.</i>
Загальна кількість годин – 120 год.	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна – 46 год.</i> Тренінг: <i>Денна – 8 год.</i> Індивідуальна робота: <i>Денна – 4 год.</i>
Тижневих годин – 8 з них аудиторних – 4		Вид підсумкового контролю – екзамен

1. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою курсу «Основи правознавства» є вивчення загальних закономірностей виникнення, розвитку та функціонування держави і права, розгляд основних понять юриспруденції. Курс охоплює такі важливі й актуальні питання як законність і правопорядок, правопорушення і юридична відповідальність та правова культура. У межах курсу простежується історія розвитку української державності, розглядаються проблеми розбудови демократичної, правової держави в Україні. Також розкриваються основи окремих галузей права України та найважливіші нормативні акти, вивчається зміст Конституції України, її ключових положень щодо закріплення державного та суспільного ладу України, забезпечення прав людини.

2.2. Завдання вивчення дисципліни «Основи правознавства» є вивчення закономірностей та особливостей розвитку держави і права, фундаментальних положень Конституції України, які стосуються регламентування діяльності держави й організації суспільного життя, прав і обов'язків громадянина, ознайомлення з ключовими положеннями основних галузей права та їх застосуванням, а також із перспективами розвитку правової системи України у зв'язку із євроінтеграційними процесами. Важливим завданням є створення мотивації до самонавчання й особистісного розвитку.

Курс «Основи правознавства» спрямований сформувати правовий світогляд майбутніх фахівців, створити систему правових уявлень, переконань та навиків правомірної поведінки, збагатити теоретичні уявлення про поняття і категорії, які використовує правова наука.

2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

ЗК 01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 09. Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Досягнуті результати навчально-пізнавальної діяльності при вивченні предметів у загальноосвітніх навчальних закладах, достатніх для сприйняття категоріального апарату та розуміння джерел з даного курсу.

2.5. Результати навчання.

ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.

ПР09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА»

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика дисципліни

Тема 1. Основи теорії держави і права: сутність, функції та форми держави.

Поняття та ознаки держави. Державна влада, її інститути та поділ влади. Поняття функцій держави. Класифікація функцій держави. Форми держави. Форма правління. Форма державного устрою. Політичний режим. Ознаки громадянського суспільства. Поняття та ознаки правової держави. Принципи правової держави.

Поняття та ознаки права. Сутність права. Поняття форм (джерел) права. Функції права. Поняття та ознаки системи права. Норма права: поняття, внутрішня структура. Інститут права. Галузь права.

Тема 2. Правовідносини. Правова поведінка правопорушення

Поняття та ознаки правовідносин. Матеріальні та юридичні передумови виникнення правовідносин. Суб'єкти правовідносин. Об'єкти правовідносин. Правова поведінка та її види. Поняття та види правомірної та неправомірної поведінки. Правопорушення: його склад та види. Юридична відповідальність.

Змістовий модуль 2. Загальна характеристика основних галузей права

Тема 3. Конституційне право як провідна галузь права України

Поняття, предмет та система конституційного права. Місце та роль конституційного права в системі права України. Державні символи України. Конституційні принципи поділу державної влади. Система органів державної влади в Україні. Конституційний статус та функції Верховної Ради України. Конституційний статус Президента України. Конституційний статус Кабінету Міністрів України. Народовладдя. Референдум. Громадянство. Права та обов'язки громадян. Правові основи свободи слова та преси в Україні.

Тема 4. Основи цивільного права України

Поняття цивільного права. Джерела цивільного права. Загальна характеристика цивільного законодавства. Цивільний кодекс України.

Цивільні правовідносини. Фізична особа як учасник цивільних відносин. Юридична особа як учасник майнових цивільних відносин. Об'єкти цивільних правовідносин.

Поняття, зміст та форми права власності. Право інтелектуальної власності. Загальні положення про договори.

Тема 5. Правові основи та професійні стандарти в медіа

Правове й етичне регулювання діяльності медіа в Україні. Закон України «Про медіа». Авторське право та суміжні права в медіапросторі. Етичні кодекси журналістів. Журналістські професійні стандарти. Захист персональних даних. Цензура та свобода медіа. Юридичні аспекти захисту журналістів: національні та міжнародні механізми.

Тема 6. Основи трудового права України

Поняття та предмет трудового права. Джерела трудового права. Колективний договір. Поняття, зміст та сторони трудового договору. Види трудового договору. Підстави припинення трудового договору. Робочий час та час відпочинку. Оплата праці. Охорона праці. Трудова дисципліна. Порядок вирішення трудових спорів.

Тема 7. Основи адміністративного та кримінального права України

Поняття, предмет та джерела адміністративного права. Принципи державного управління в Україні. Суб'єкти адміністративного права. Поняття адміністративного правопорушення та його ознаки. Адміністративна відповідальність. Види адміністративних

стягнень. Порядок притягнення до адміністративної відповідальності. Відповідальність за окремі види правопорушень.

Поняття кримінального права, його принципи, джерела та система. Поняття та ознаки злочину. Кримінальна відповідальність та її підстави. Корупційне правопорушення: поняття та відповідальність.

Тема 8. Міжнародні стандарти та конвенції у сфері захисту прав журналістів

Міжнародно-правова основа захисту прав журналістів. Міжнародні організації (ООН, ОБСЄ, Рада Європи) у формуванні правового захисту журналістів. Основні принципи та підходи до захисту прав журналістів у міжнародному праві.

Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966). Загальна декларація прав людини (1948). Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950). Резолюції Ради Безпеки ООН щодо захисту журналістів у зонах конфліктів. Спеціальні механізми захисту прав журналістів. Міжнародна федерація журналістів (IFJ). Роль ЮНЕСКО у забезпеченні свободи преси та безпеки журналістів. Практика захисту прав журналістів на міжнародному рівні.

СТРУКТУРА ЗАЛКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА» (денна форма навчання)

Назва теми	Кількість годин					Контрольні заходи
	лекції	семінар.	індивід .робота	тренінг	самост. робота	
<i>Змістовий модуль 1. Загальна характеристика дисципліни</i>						
Тема 1. Основи теорії держави і права: сутність, функції та форми держави	2	2	1	2	4	Кейси, ситуаційні завдання
Тема 2. Правовідносини. Правова поведінка правопорушення і юридична відповідальність	2	2			6	Кейси, ситуаційні завдання
<i>Змістовий модуль 2. Загальна характеристика основних галузей права</i>						
Тема 3. Конституційне право як провідна галузь права України	4	4	1	2	6	Кейси, ситуаційні завдання
Тема 4. Основи цивільного права України	6	6			6	Кейси, ситуаційні завдання
Тема 5. Правові основи та професійні стандарти в медіа	4	4			6	Кейси, ситуаційні завдання
Тема 6. Основи трудового права України	4	4	2	4	6	Кейси, ситуаційні завдання
Тема 7. Основи адміністративного та кримінального права України	6	4			6	Кейси, ситуаційні завдання
Тема 8. Міжнародні стандарти та конвенції у сфері захисту прав журналістів	4	4			6	Кейси, ситуаційні завдання
Разом	32	30	4	8	46	

5. ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття № 1

Тема 1. Основи теорії держави і права: сутність, функції та форми держави

1. Поняття держави та її ознаки. Основні теорії походження держави.
2. Характеристика функцій держави.
3. Форми держави.
4. Поняття та ознаки громадянського суспільства і правової держави.
5. Поняття права та його ознаки. Функції права.
6. Джерела (форми) права.

Семінарське заняття № 2

Тема 2. Правовідносини. Правова поведінка правопорушення і юридична відповідальність

1. Поняття та ознаки правовідносин.
2. Суб'єкти, об'єкти та зміст правовідносин.
3. Поняття та види правомірної та неправомірної поведінки.
4. Правопорушення: його склад та види.
5. Юридична відповідальність.

Змістовий модуль 2. Загальна характеристика основних галузей права

Семінарське заняття № 3,4

Тема 3. Конституційне право як провідна галузь права України

1. Загальні засади конституційного ладу України.
2. Народовладдя в Україні та форми його здійснення.
3. Громадянство України як один з інститутів конституційного права.
4. Конституційні права, свободи та обов'язки громадян України.

Семінарське заняття № 5,6,7

Тема 4. Основи цивільного права України

1. Цивільне право і відносини, що ним регулюються. Цивільні правовідносини. Суб'єкти та об'єкти цивільно-правових відносин.
2. Джерела цивільного права. Загальна характеристика цивільного законодавства України. Цивільний кодекс України.
3. Право власності в Україні. Захист власності.
4. Право власності юридичних осіб.
5. Загальні положення про договори.
6. Спадкування за цивільним правом.

Семінарське заняття № 8,9

Тема 5. Правові основи та професійні стандарти в медіа

1. Правове й етичне регулювання діяльності медіа в Україні. Закон України «Про медіа».
2. Авторське право та суміжні права в медіапросторі.
3. Етичні кодекси журналістів. Журналістські професійні стандарти.
4. Захист персональних даних. Цензура та свобода медіа.
5. Юридичні аспекти захисту журналістів.

Семінарське заняття № 10,11
Тема 6. Основи трудового права України

1. Поняття, предмет, метод та система трудового права
2. Джерела трудового права
3. Трудові правовідносини
4. Суб'єкти трудового права
5. Колективний договір та трудовий договір
6. Робочий час та час відпочинку
7. Трудова дисципліна і дисциплінарна відповідальність

Семінарське заняття № 12,13

Тема 7. Основи адміністративного та кримінального права України

1. Поняття, предмет та джерела адміністративного права. Принципи державного управління в Україні.
2. Суб'єкти адміністративного права. Державна служба в Україні.
3. Поняття адміністративного правопорушення та його ознаки. Адміністративна відповідальність. Види адміністративних стягнень. Порядок притягнення до адміністративної відповідальності. Відповідальність за окремі види правопорушень.
4. Поняття кримінального права, його принципи, джерела та система. Поняття та ознаки злочину, його види та стадії.
5. Кримінальна відповідальність та її підстави. Особа, яка підлягає кримінальній відповідальності. Вина та її форми

Семінарське заняття № 14,15

Тема 8. Міжнародні стандарти та конвенції у сфері захисту прав журналістів

1. Міжнародно-правова основа захисту прав журналістів
2. Основні міжнародні документи у сфері захисту прав журналістів
3. Спеціальні механізми захисту прав журналістів
4. Практика захисту прав журналістів на міжнародному рівні

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота є основним способом засвоєння студентами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочих планах у межах устанавленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача та виконується самостійно здобувачем.

У процесі виконання та оформлення здобувач може використовувати комп'ютерно-інформаційні технології. Отримані здобувачем навички будуть застосовуватися у процесі виконання науково-дослідної роботи, що передбачає самостійний вибір одного із варіантів:

- участь в інтернет-конференціях;
- конспект на обрану тематику з доповіддю за власно розробленим здобувачем планом;
- реферат з доповіддю на тематику з вузької проблематики, що містить бібліографічний опис;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки;
- розроблення навчальних та діагностичних тестових 10 завдань до кожної теми курсу;
- розроблення структурно-функціональних схем по темах або на довільну тематику у межах дисципліни;
- написання есе чи творчого завдання, захист з презентацією.

Запропонована тематика (на власний вибір здобувача)

1. Основні принципи верховенства права в Україні.

2. Порівняльний аналіз правових систем: континентальна та англосаксонська.
3. Конституційні права та свободи людини в Україні: проблеми реалізації.
4. Роль та функції Конституційного Суду України.
5. Еволюція правової системи України з моменту незалежності.
6. Міжнародне право та його вплив на національне законодавство України.
7. Правове регулювання інтелектуальної власності в Україні.
8. Правові основи боротьби з корупцією в Україні.
9. Правові аспекти захисту прав споживачів в Україні.
10. Міжнародний захист прав людини: роль ООН та інших міжнародних організацій.
11. Права людини в умовах збройного конфлікту: міжнародно-правовий аспект.
12. Правові аспекти цифровізації державних послуг в Україні.
13. Державний суверенітет і міжнародне право: проблеми і виклики в сучасних умовах.
14. Правові основи свободи слова та преси в Україні.
15. Право на доступ до публічної інформації: можливості та обмеження для журналістів.
16. Юридичні аспекти захисту журналістів: національні та міжнародні механізми.
17. Етика журналістської діяльності: правові стандарти та моральні принципи.
18. Відповідальність журналістів за поширення недостовірної інформації.
19. Авторське право в журналістиці: захист інтелектуальної власності та правові ризики.
20. Захист персональних даних: правові вимоги до роботи журналіста.
21. Законодавство про рекламу: права та обов'язки журналістів і медіа організацій.
22. Правові аспекти роботи з конфіденційними джерелами інформації.
23. Юридичні наслідки публікації інформації, що пригнічує честь та гідність громадян.
24. Мова ворожнечі у ЗМІ: правові підходи до регулювання та відповідальність.
25. Правові аспекти висвітлення судових процесів у ЗМІ.
26. Медіаправо: правове регулювання медіаіндустрії в Україні та світі.
27. Правові обмеження журналістської діяльності під час виборчих кампаній.
28. Законодавчі основи функціонування громадського мовлення в Україні.
29. Правове регулювання онлайн-журналістики та соціальних медіа.
30. Законодавчі обмеження роботи журналістів в умовах воєнного стану та надзвичайних ситуацій.
31. Правові аспекти розкриття інформації, що становить державну або комерційну таємницю.
32. Міжнародні стандарти та конвенції у сфері захисту прав журналістів.

Модуль «Самостійна робота» визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих при виконанні поставлених завдань.

8. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Організація і проведення тренінгу

1. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.
2. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою між здобувачами, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.
3. **Практична частина** реалізовується шляхом виконання завдань між здобувачами з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.
4. **Підведення підсумків.** Обговорюється результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

На тренінгу здобувачі закріплюють знання та розвивають необхідні навички. На вибір здобувача завдання включає одне із пунктів:

1. Аналіз юридичних документів:

- аналіз законопроекту - розглянути законопроект, пояснити суть, можливі наслідки та підготувати доповідь з поясненням;
- здобувач вивчає судове рішення, проаналізує його, виокремлює ключові правові аспекти та готує коротке резюме.

2. Написання журналістського матеріалу:

- стаття про права людини з використанням правових джерел, таких як конвенції, національне законодавство, судова практика;
- репортаж про судовий процес - завдання полягає у висвітленні судового процесу, включаючи передісторію справи, ключові аргументи сторін та рішення суду.

3. Розробка медіа проекту:

- н-д, інформаційна кампанія із створенням плану медіакампанії, спрямованої на підвищення обізнаності громадськості про певну правову проблему (наприклад, захист прав споживачів або боротьба з корупцією);
- подкаст або відео - розробляється сценарій для подкасту або відео на юридичну тему, з акцентом на доступному поясненні складних правових понять для широкої аудиторії.

4. Написання юридичного коментаря:

- короткий коментар до закону (нещодавно прийнятого), пояснюючи його значення і можливий вплив на різні сфери життя;
- аналітичної записки, наприклад, свобода слова, авторське право і ін. на вибір здобувача.

Модуль «Тренінг» визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час тренінгу.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни «Основи правознавства» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування;
- модульний контроль;
- модульне тестування та опитування;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень модуля «Самостійна робота»;
- виконання кейсових завдань;
- екзамен.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Основи правознавства» визначається як середньо зважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен

МОДУЛЬ 1. Оцінка за «поточне оцінювання» визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих не рідше як раз на два заняття.

«Модульний контроль» проводиться з урахуванням 4 тем дисципліни. Включає виконання письмової роботи.

Пропуски занять відпрацьовуються у години проведення консультацій. Невідпрацьовані заняття оцінюються в «0». Здобувачам, які навчаються за індивідуальним графіком, відпрацювання відбуваються у години консультацій у системі Moodle.

МОДУЛЬ 2. Оцінка за «поточне оцінювання» визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих не рідше як раз на два заняття.

«Модульний контроль» проводиться з урахуванням наступних 4 теми дисципліни. Включає виконання письмової роботи.

МОДУЛЬ 3. Визначається як середнє арифметичне з виконаних завдань.

МОДУЛЬ 4. Оцінка за завдання самостійної роботи.

МОДУЛЬ 5. Екзамен оцінюється комплексно за тестові завдання (10 тестів по 2 б.) =20 б., теоретичне запитання (30 б.) та практичне завдання (50 б.).

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ п/п	Найменування	Номер теми
1.	Пакет прикладних програм базових інформаційних технологій: <i>MS Office</i>	1-8
2.	Мультимедійне забезпечення викладання лекцій (проектор; <i>on-line</i> платформи: <i>ZOOM; GoogleMeet</i>)	1-8
3.	Система дистанційного навчання ЗУНУ <i>moodle.wunu.edu.ua</i>	1-8
4.	Кейсові завдання з дисципліни «Основи правознавства»»	1-8
5.	Телекомунікаційне програмне забезпечення (<i>Internet Explorer, Opera, GoogleChrome. Firefox</i>) 1. www.rada.gov.ua – Офіційний сайт Верховної Ради України. 2. www.kmu.gov.ua – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. 3. www.minjust.gov.ua – Офіційний сайт Міністерства юстиції України. 4. www.court.gov.ua – Офіційний портал Судової влади України. 5. ww.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського.	1-8

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
3. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
4. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 16.12.1966 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
5. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
6. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення: URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
8. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-II. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
9. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
10. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> .
11. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>
12. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
13. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
14. Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>
15. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#n2320>
16. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 р. № 1382-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15#Text>

Література

17. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін.; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Видання четверте. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с.
18. Білоус З. Роль профспілок у сфері нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 3. С. 98-102.
19. Бурима К.В. Індивідуальні трудові спори. *Право і суспільство*. 2022. № 3. С. 94-101.
20. Грущинська Н. Характеристика нерухомого майна як об'єкта цивільних прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 2. С. 23-30.
21. Дюкарева-Бержаніна К.Ю. Сучасні законодавчі реалії щодо набуття авторських майнових прав на об'єкти, створені у зв'язку із виконанням трудового договору чи на замовлення. *Право і суспільство*. 2022. № 2. С. 57-62.
22. Зигрій Ольга. Правові проблеми передачі земель у власність об'єднаним територіальним громадам в Україні. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Юридичні науки. 2020. Том 31 (70). № 3. С. 91-95.

23. Зигрій О., Кійко К., Мацук С. Інтерпретації та захист екологічних прав людини: міжнародні стандарти та українські реалії. *Актуальні проблеми правознавства*. 2022. Випуск 1 (29). С. 55-63.
24. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник/ В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін, В.І. Борисов та ін.; за ред. В.Я. Тація, В.І. Тютюгіна, В.І.Борисова,. – 6-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2020. 584 с.
25. Манжула А.А., Дрозд О.Ю. Правове регулювання діяльності журналістів та медіа-працівників в Україні. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2023. № 4 (82). С. 372-377.
26. Мороз О.В. Зміст цивільно-правового договору. *Право і суспільство*. 2022. № 2. С. 69-74.
27. Правознавство: навчальний посібник, за заг. ред. С.В. Петкова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. 360 с.
28. Практика Верховного Суду у справах про захист речових прав. URL : <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/praktika-verhovnogo-sudu-u-spravah-pro-zahist-rechovih-prav.html>
29. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу: монографія / за заг. ред. Н.С. Кузнецової. 2-ге вид., доп. та перероб. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 908 с.
30. Слома В.М. Дистанційна робота: окремі аспекти правового регулювання. *Право і суспільство*. 2022. № 2. С. 115-120.
31. Слома В.М. Право на працю та гарантії його реалізації. *Наше право*. 2022. № 4. С. 20-24.
32. Слома В., Москалюк Н. Межі та обмеження здійснення цивільних прав. *Актуальні проблеми правознавства*. 2022. Вип. 2 (30). С. 109-114.
33. Стефанчук М.О. Цивільна правосуб'єктність фізичних осіб та особливості її здійснення : монографія. Київ: Алерта, 2020. 479 с.
34. Kodeks prasy. URL : <https://dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2022/pozycja/1510>
35. Serhii Lukash. Place and significance of ILO regulatory documents in the system of labour law sources of Ukraine. *Підприємництво, господарство і право*. 2022. № 1. С. 23-27.